

Riehakasta

Richert käsittelee
sarjakuvissaan armoa.

Armo ja huumori. Koristeellisuus ja neuroottisuus. Niistä on Hannele Richertin sarjakuvat tehty.

ja vakavaa

Eletään 1990-luvun puoliväliä, kansakuntamme historian kannalta merkittävää aikaa. Maata kuristanut lama on vähitellen päättymässä. Suomi on astumaisillaan Euroopan Unioniin. Ja sarjakuvataiteilija Petri Hiltunen vetää sarjakuvakurssia Keravan kuvataidekoulussa.

Hiltusen kurssilla 12-vuotiaat taiteilijanalut raapustavat sarjakuvaa piripäisen päätöntä vauhtia. Yksi piirtää strippejä. Toinen miekkaa ja magiaa. Kolmas luonnostelee hieman häpeillen Aku Ankkojaan. Heidän joukostaan erottuu 16-vuotias Hannele Richert. Hän kadehtii muiden kurssilaisten vilpittöntä luomisvimmaa, eikä millään saa piirrettyä niin paljon kuin haluaisi.

Silloin oli kova tahto piirtää. Kaikki muut olivat tosi tuotteliaita, mutta itse en saanut mitään tehtyä. Se harmitti, sillä olin lukenut Hesarista vaihtoehtosarjakuvien arvosteluja ja ajatellut, että samanlaista haluan itsekin tehdä, Richert muistelee.

Pari vuotta myöhemmin, hieman ennen vuosituhanen vaihdetta, Richert opiskelee Laajasalon opiston kuvallisen viestinnän linjalla. Opettajana toimii taiteilijana menestystä maistanut Katja Tukiainen. Laajasalon opisto tekee tehtävänsä: Richert saa töitä valmiiksi ja

ihastuu sarjakuvailmaisista tosissaan.

Ja käy kuten usein käy: ihastus iskee niin kovaa, että pian se laimenee ja on vähällä loppua kokonaan.

– Vuosituhanteen vaihteessa olin sarjakuvien suhteen vähän käymistilassa. Pääsin yliopistoon ja tein pari vuotta opintoja hurjalta tahdilla, mutta en tehnyt sarjakuvaa juuri lainkaan. Se oli varmaan sellaista nuoruuden turbulenssia, Richert virnistää.

Sarjakuvataide ei kuitenkaan jättänyt Richertiä rauhaan.

– Jossakin vaiheessa opintoja paahtaessani pysähdyin ja tajusin, että haluan tehdä sarjakuvia. Kysyin itseltäni, miksi en niitä tee. Koska en löytänyt hyvää vastausta, ryhdyin uudestaan piirtämään, Richert kertoo.

Ensimmäiset Richertin sarjakuvat julkaistiin Helsingin yliopiston Hämäläis-Osakunnan Hälläpyörä-lehdessä vuonna 2003. Sitä seurasi lukuisia näyttelyitä, pienjulkaisuja sekä sarjakuvastrippejä. Ja nyt Richertin ansioluetteloon voidaan liittää myös uunituore kokoelma-albumi: turkulaisen Zum Teufelin kustantama *Sielun koostumus – sudenkuoppien käsikirja* -albumi ilmestyi kuluvaan vuoden helmikuussa.

Sudenkuoppia

Richertin tuore albumi ko-

koa yhteen kymmenen viime vuoden aikana tehtyjä sarjakuvia. Mukana on pohdiskelevia sarjakuvanovelleja sekä kevyempiä strippejä. Sarjakuvia on julkaistu aiemmin muun muassa pieninä omakustanteina.

Julkaisijan mukaan Richertin sarjakuvat eivät tarjoa valmiita ratkaisuja, vaan saavat lukijan ajattelemaan omia asenteitaan. Mitä se tarkoittaa?

– Albumissa on vuosien varrella ilmaantuneita oival-

ta parikymppisenä. Olin silloin ajoittain hirveän vakava, ajoittain riehakas. Ja se näkyy sarjakuvista sekä niiden jäljestä – se on välillä koristeellista, kaksiulotteista tai neuroottista. Joskus myös vähän jähmeää, Richert nauraa.

Richertille sarjakuvien tekemisessä eräs suurimmista haasteista on oman sisäisen, jopa salaisen maailman avaaminen muiden tarkasteltavaksi. Kyse on paitsi oman itsensä paljastamisesta, myös omien heikkouksien

Kyse on paitsi oman itsensä paljastamisesta, myös omien heikkouksien näyttämisestä.

luksia, jotka olivat itselleni joissakin vaiheissa käänteen-tekeviä. Jälkikäteen ne tosin saattavat tuntua kliseisiltä. Seison kuitenkin sarjakuvien takana myös tänä päivänä, sillä olen tehnyt ne aikoinaan jostain tietystä syystä, vaikka muutakin tekemistä olisi ollut, Richert kertoo hymyillen.

Vaan miksi julkaista sarjakuvia, jotka saattavat tuntua kliseisiltä tai joiden näkeminen voi jopa nolottaa?

– Kokoelma kertoo aika paljon siitä, mitä ajattelin elämästä ja maailmas-

näyttämisestä.

Henkilökohtaisuuksien avaaminen kriittisille lukijoille vaatii rohkeutta. Asiaa ei tee helpommaksi se, että sarjakuvat eivät aina vastaa edes taiteilijan omia visioita.

– Sarjakuvien tekeminen on välillä niin intiimiä puuhaa, että niiden julkaiseminen pelottaa. Tästä huolimatta haluan, että ihmiset lukevat tarinoitani. Siksi yrittän suhtautua julkisen ja henkilökohtaisen ristiriitaan mahdollisimman ammattimaisesti, Richert kertoo.

Ammattimaisuutta ja

Richertin sarjakuvissa saattavat kuviteltu ja todellisuus sekoittua.

ennen kaikkea henkistä selkärankaa vaaditaan myös kokooma-albumin rakennusvaiheessa. On käytävä läpi runsas määrä laadultaan vaihtelevaa materiaalia ja kohdattava oma menneisyytensä – kaikki hyvät, kaikki huonot muistot. Välillä työ on rankkaa. Välillä muistojen penkominen tarjoaa yllätyksiä.

– Yllätyin siitä, miten nopeasti aika oli kulunut. Yllätyin ajoittaisesta pateettisuudestani. Ja yllätyin siitä, että ainakin yksi aiemmin julkaisematon tarina oli niin huolellisesti tehty, etten ollut tunnistanut sitä omakseni, Richert kertoo.

Huumori ja armo

Tuoreen albumin sarjakuvat tarjoavat läpileikkauksen paitsi Richertin omaan ajatteluun, myös tarinankerrontataitoon ja sen kehitykseen.

Alkuvaiheissa Richertin sarjakuvat edustivat kahta peruslinjaa: kevyttä strippi-

sarjakuvaa ja synkkää sarjakuvanovellikerrontaa. Molempia linjoja yhdisti henkilöahmot: sekä stripeissä että novelleissa päähenkilöinä esiintyi Richertin itsensä kaltaisia nuoria naisia.

– Vähitellen ryhdyin kokeilemaan pidempiä tarinoita. Niiden myötä myös hahmot monipuolistuivat. Erityisesti säännöllinen sarjakuvieni julkaisu Sarjari-lehdessä muutti synkät novellit vähitellen maagisen realismin, jopa eräänlaisen kokeilevan absurdismin suuntaan.

Richertin sarjakuvat ovat aina olleet pääasiassa mustavalkoisia. Vasta viime vuosina sarjakuviin on ilmestynyt enemmän värejä. Värimaailmaa huomattavampaa vaihtelua on tapahtunut tyylielissä: Richertin tuotantoon mahtuu synkkiä tarinoita, syvällisiä tarinoita ja ”syvällisiä” tarinoita. Sekä hুলুua hömppää ja pornahtavaa viihdettä.

– Kaikkea on ja on ollut

kiva kokeilla, Richert virnistää.

Erilaisten kokeilujen takaa paljastuu kaksi teemaa, jotka toistuvat Richertin sarjakuvissa usein, muodosta, tyylistä ja tarinasta riippumatta. Toinen teemoista on huumori – joko lämpimänä tai sysimustana. Toinen teemoista on armo ja armon kokemus. Niitä Richert käsittelee sanan inhimillisessä ja maallisessa, ei-uskonnollisessa kontekstissa. Taustalla on toive siitä, että ihmiset kohtelisivat toisiaan hyvin.

Keravalta korkeakouluun

Keravalla kasvanut Richert opiskelee nykyään Taideteollisen korkeakoulun sarjakuvailmaislinjalla, Matti Hagelbergin sekä Katja Tukiaisen johdolla. Suunnitelmissa on paitsi erilaisten pienten tarinoiden, myös isomman julkaisun tekeminen.

Taideprojektien ohella Richertin aika kuluu sarjakuvablogiin piirtäessä sekä kirjoja ja sarjakuvia lukiessa. Teini-iässä löytynyt rakkaus yhdysvaltalaiseen vaihtoelätyösarjakuvaan on yhä tallella: Richertin suosikkeihin mahtuu Daniel Clowesin, Chris Warren, David B:n, Chester Brownin ja Alison Bechdelin kaltaisia taiteilijoita.

Entä mikä on Richertin suhde ranskalaiseen sarjakuvaan? Kysymys on kiinnostava paitsi tämän lehden teeman kannalta, myös siksi, että Richertillä on perhe-

suhteita Ranskan suuntaan. Samoin ranskalainen kieli ja kulttuuri ovat Richertille tuttuja.

– On totta, että amerikkalainen graphic novel on itselteni läheisempää kuin ranskalainen sarjakuvaperinne. Pidän silti Ranskaa hienona sarjakuvamaana. Siellä arvostetaan sarjakuvaa ja julkaistaan monenlaista sarjakuvaa. Lehdet käyttävät sarjakuvareportaasia, festivaalit pullistavat väkeä. Erityisesti pidän siitä, että ihmisille ei yleensä tarvitse puolustella sarjakuvan merkitystä, Richert mieltii.

Ranskaa ja Richertiä yhdistää myös tässä numerossa nähtävä Richertin tekemä sarjakuvareportaasi Angoulêmen sarjakuvafestivaaleilta. Se, Richertin tuoreen albumin sekä sarjakuvablogin ohella, on hyvä näyteikkuna taiteilijan moniulotteiseen sarjakuvatuotantoon. Sitä on luvassa lähivuosina lisää: Keravan vuosien aikaansaamattomuuden peikko on jäänyt taakse. Ainakin pääosin.

– Vielä pari vuotta sitten iski epäusko omiin sarjakuviiin. Kyllästyin ja ajattelin siirtyä kokonaan perinteiseen kirjoittamiseen. Mutta nyt olen tosi innoissani kaikista sarjakuvaan liittyvistä mahdollisuuksista. Haaveilen siitä, että voisin piirtää enemmän ja paremmin. Näyttää siltä, että haave on hiljalleen toteutumassa, Richert hymyilee. ●

Kun ajatuksia on liikaa.

HANNELE RICHERT

Syntymävuosi: 1979

Syntymäpaikka: Hyvinkää

Asuinpaikka: Helsinki

Työ: Sarjakuvataiteilija, kielenkääntäjä, toimistotyöläinen ja väitöskirjan tekijä.

Suosikkisarjakuvataiteilijoita: Daniel Clowes, Chester Brown, Alison Bechdel, David B, Anke Feuchtenberger, Chris Ware...

Sarjakuva, jonka ottaisi autiolla saarelle: Joku Chris Waren juttu, jota en ole aiemmin lukenut

Lempikirjoja: Sanna Karlström: *Taivaan mittakaava*; Fedor Dostojevski: *Rikos ja rangaistus*

Sarjisblogi: hande.sarjakuvablogit.com

Richert työpöytänsä
ääressä Helsingissä.